

Список використаних джерел

1. Закалик Г. М., Коропатов О. М., Шувар Н.М. Волонтерська діяльність в Україні: історія, сьогодення та євроінтеграція. URL: <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.4.1.17> (дата звернення 20.11.2024).
2. Ванюшина О.Ф. Волонтерський рух в Україні: еволюція, сучасний стан та статус. *Вісник Національного університету оборони України*. 2015. № 1. С. 275–277. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/625606/mod_resource/content/1/Волонтерство_сучасний%20стан.pdf (дата доступу 23.12.2024).
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
4. Головка О.В. Волонтерство в Україні: історико-правовий аспект. URL: DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.2.01> (дата звернення: 3.12.2024).

СТРУКТУРА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КМА В КІНЦІ XVII – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТОЛІТЬ

Дузь А., Попченко І. С.

Різні сторони внутрішнього устрою Києво-Могилянської академії детально висвітлювали у своїх працях такі українські вчені як З.І. Хижняк. [1] та В. Микитась [2]. Також варто відзначити чисельні розвідки Г. Антонюк присвячені освітнім процесам XVII-XVIII ст. на теренах України [3; с. 212-221].

Як вже було сказано, прототипом для створення Києво-Могилянська академія були єзуїтські освітні заклади. Тож не дивно, що за своєю структурою, внутрішньою організацією студентського життя та змісту навчальних курсів академія була дуже подібна до своїх взірців.

На чолі колегіуму стояли ректор, який обирався на цю посаду серед вчителів академії, першопочатково ректор мав читати спудеям курс філософії, однак з кінця XVII ст. він починає викладати богословський курс. Посада ректора академії водночас відповідала посаді настоятеля Києво-Братського Богоявленського монастиря, тому ректор мав поєднувати загальне керівництво навчальним закладом та введення господарських справ монастиря. Як голова академії він здійснював нагляд за загальним навчальним процесом, мав затверджувати курси лекцій викладачів академії. Йому були підпорядковані фінанси, які йшли на утримання викладачів при академії та забезпечення студентів навчальними підручниками. Від його імені здійснювалися зовнішні контакти з урядами держав та їх адміністративними структурами. Наприклад, ректор мав розглядати усі скарги на спудеїв академії від київських міщан, які надходили

йому від київського війта, та вирішувати міру покарання для студентів у випадку доказів їх провини [1, с. 56].

Правою рукою ректора та другим в академічній ієрархії після нього був префект. Обов'язком префекта було читання спудеям курсу лекцій з риторики, а з кінця XVII ст. філософії. В основному в обов'язки префекта входило усі питання адміністративного характеру в академії, яким за браком часу не міг приділяти уваги ректор. Тож у список зобов'язань префекта був входило прийом студентів до академії, нагляд за поведінкою та дисципліною в стінах академії. Префект повинен був вирішувати конфлікти ситуації між студентами і призначати покарання на власний розсуд, він мав вести список успішності студентів та їх поведінки. Задля того аби хоч якось полегшити своє становище, префект мав право призначати зі спудеїв старших курсів собі помічників, які мали доглядати за тими, хто навчався в молодших класах [4; с. 29–30]. Звичайно цим не закінчується список його зобов'язань. Оскільки по суті головним завданням префекта було забезпечення функціонування самого навчального процесу в академії, його обов'язки теоретично могли бути безмежними.

Навчання в академії було організовано відповідно до положень «Ratio Studiorum», за яким проходив освітній процес у єзуїтських колегіях. Найбільш красномовно про це свідчить використання латинської мови як основної мови навчання студентів та як мови спілкування між ними та викладачами академії. Весь період навчання від початкових граматичних класів до найвищого богословського класу займав дванадцять років. За цей час студенти мали завершити вісім ординарних, тобто обов'язкових для проходження під час навчання, класів. Традиційно ці класи поділяють на нижчі – граматичні класи, середні – класи піїтики та риторики, та вищі – класи філософії, та богослов'я.

Проходження перших чотирьох граматичних класів займало в сумі чотири роки по одному року на кожний клас. В першому з них, підготовчому клас або класі аналогії, учні мали навчитися писати та читати латинською мовою, викладання якої здійснювалось за посібником латинської граматики єзуїта Емануїла Альвара «De institutione Grammatica» [7; с. 79]. Окрім латини в початкових класах також викладалася церковнослов'янська мова за працею М. Смотрицького «Грамматика слов'янська». В наступному класі – інфімі, студенти вже вчилися розмовляти латиною та починали писати переклади коротких уривків з латинської мови на

слов'янську [6: с. 438]. В третьому класі – класі граматики, відповідно вивчали граматику латинської мови. Для перекладу використовуються більш складні уривки з античних творів, до того ж, окрім виконання вправ під час навчання, студентам для закріплення матеріалу вправи задаються ще й в якості домашнього завдання [6; с. 439]. Переходячи в останній граматичний клас – синтаксими, студенти вже мали вміти писати, читати й розмовляти латинською мовою. В цьому класі їх навички у володінні латиною доводилися до відмінного рівня, оскільки весь подальший процес навчання в Києво-Могилянській академії у середніх та вищих класах здійснювався виключно латиною.

Наступні були середні класи – класи піітики та риторики на які також видалялося по одному року на проходження кожного. В академії піітика була дисципліною про закони і правила написання поезії. Піітика розглядалася як мистецтво достукатися складними віршами людських почуттів. У цьому класі студентів ґрунтовно знайомили з усім європейським поетичним надбанням.

Риторика або красномовство – дисципліна, яка навчала спудеїв переконливо аргументувати власну думку аби якомога сильніше вплинути на свою аудиторію та техніці написання текстів та промов. Найбільш раннім курс риторики написаним в стінах Києво-Могилянської академії є курс лекцій Йосипа Горбацькому, прочитаний ним у 1635–1636 рр. під назвою «*Orator Mohileanus Marci Tullii Ciceronis apparatusimis partitionibus excultus*».

По закінченню середніх класів, далі слідували вищі класи філософії та богослов'я. Вперше змістовно до вивчення філософської спадщини Києво-Могилянської академії долучилися такі радянські вчені: В. М. Нічик, Я. М. Стратій, В. Д. Литвинов [7; 42]. У філософській площині від єзуїтських колегій академія засвоїла схоластичний метод викладання. У схоластичному вишколі професорів Києво-Могилянської академії можна бачити переконливе свідчення європейськості академії як наукового та освітнього закладу. Сучасні дослідники переконливо доводять, що схоластика не була лише негативним феноменом в історії філософської думки, а була необхідним етапом у її розвитку та становленні. До того ж, схоластика часів раннього Просвітництва це не класична середньовічна схоластика, а т.зв. барокова схоластика, яка зазнала впливів гуманістичних засад і реформаційних ідей.

Таким чином, зміст та характер викладання в Києво-Могилянському колегіумі служить яскравим прикладом

європейського напрямлення в освіті та культурі України. Академія стала першим навчальним закладом на українських теренах, яка абсорбувавши західноєвропейські освітні нововведення, вміло їх застосувала на вітчизняному ґрунті. Внаслідок діяльності Києво-Могилянського колегіуму в Україні зростала кількість освічених людей. Павло Алеппський, який проїздив через українські землі у 1654 і 1657 рр., зазначав у своєму щоденнику про високу грамотність українського населення. За його словами, «у країні козаків всі діти вміють читати, навіть сироти».

Список використаних джерел

1. Хижняк З.І. Спадщина Києво-Могилянської академії, стан її вивчення в Україні та за рубежом // Наукові записки НаУКМА. - Том 18. Ювілейний випуск. – 2000
2. Нічик В. М. Из истории отечественной философии конца XVII начала XVIII ст. - К.: Наукова думка. 1978;
3. Антонок Г. Освіта у Києво-Могилянській академії та формування нової педагогічної культури України в період XVII-XVIII ст. // Педагогіка і психологія професійної освіти. № 5. – 2012
4. Вишневский Д. Киевская академия в первой половине XVIII столетия.- К.: Тип. И. Горбунова. 1903
5. Петров, Н.И. Значение Киевской академии в развитии духовных школ в России с учреждения Св. синода в 1721 году и до половины XVIII века- Киев: тип. И.И. Горбунова, 1904
6. Ісаєвич Я. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI- XVIII ст. -Ін-т сусп. наук Львів. ордена Леніна держ. ун-ту ім. І. Франка. - Київ: Наук. думка, 1966
7. Нічик В. Симон Тодорський і гебраїстика в Києво-Могилянській академії. - К., 2002

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ТА МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ STEM-ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Жизномирська Н. О., Кулина Л. В., Москалюк Н. В.

В Україні спостерігається зростання інтересу до STEM-освіти, яка розглядається як ключовий фактор для економічного розвитку та формування конкурентоспроможного покоління. Враховуючи актуальні потреби студентів у сучасних методиках викладання, впровадження STEAM-освіти є важливим та інноваційним кроком. У майбутньому з'являться абсолютно нові професії, що базуються на технологіях, високотехнологічному виробництві та природничих науках, з акцентом на біо- та нанотехнології.